

Zbigniew Prus-Niewiadomski

Hanna Polańska - kustosz Muzeum Łowiectwa i Jeździectwa
- Oddział Muzeum Łazienki Królewskie

Zbigniew Prus-Niewiadomski (1922-1997) – to patron Powozowni w Muzeum Łowiectwa i Jeździectwa – Oddział Muzeum Łazienki Królewskie, od 2003 roku. Autor poczytnej książki pt. „Karety, bryczki i uprzęże w zbiorach polskich” i wielu artykułów nt. zabytkowych pojazdów konnych, stylów zaprzęgowych, powożenia sportowego. Z wykształcenia aktor, z zamiłowania i własnych studiów znawca zabytkowych zaprzęgów konnych. Nie raz zadawałam pytanie Osobom, które miały szczęście znać Niewiadomskiego, skąd czerpał swoją wiedzę?

Przyjechał w 1962 roku do Muzeum – Zamek w Łąncucie i w nim pozostał, chociaż nie na etacie muzealnym, ale jako długoletni konsultant. Współpracę tą rekomendował Stanisław Gepner. Niewiadomski wiedzy o zaprzęgach konnych nie trzymał dla siebie, ale dzielił się nią, a wręcz wykorzystał do ratowania w okresie powojennym zabytkowych pojazdów konnych. Przeprowadzona przez niego w l. 60. ogólnopolska akcja ewidencjonowania pojazdów konnych przyczyniła się do zwiększenia rejestracji zabytkowych pojazdów konnych, objęcia ich nadzorem konserwatorskim. Niewiadomski zakładał dla nich karty ewidencyjne, prasa w 1965 roku pisała „każdy pojazd szczegółowo opisuje, mierzy i fotografuje – w ten sposób powstaje oryginalna kartoteka, która posłuży do uratowania naprawdę zabytkowych okazów, jakich ostatnio po zniszczeniach wojennych niewiele zostało”. Wiele z tych pojazdów wspominał w książce „Karety, bryczki ...”. Kilka z nich można obejrzeć dziś na ekspozycji w Powozowni im. Zbigniewa Prus-Niewiadomskiego w Stajniach Kubickiego w Łazienkach. Są nimi wiedeńskiej produkcji sportowy pojazd stanhope faeton, powóz reprezentacyjny calechè, powóz spacerowy vis à vis, sanie muszelkowe, pojazd wyjazdowy kareta coupé.

Niewiadomski był także działaczem Polskiego Związku Jeździeckiego, w którym pełnił funkcję Sekretarza Sekcji Zaprzęgów, sędziego na zawodach w powożeniu, szefa ekipy polskiej reprezentacji na zawodach międzynarodowych w powożeniu. Zapraszany był także do współpracy, jako konsultant ds. zaprzęgów konnych, scen z końmi w produkcjach filmowych, np. „Lalka”, „Noce i dnie” i in.

O zasługach Zbigniewa Prus-Niewiadomskiego po jego śmierci pisali Aldona Kruszyńska na łamach „Ochrona Zabytków” nr 1, 1998, Stanisław Ledóchowski w „Koń Polski” nr 1, 1998, Andrzej Brudzyński w „Koń Polski” 1, 1998.

Dziś po 24 latach po śmierci Niewiadomskiego do naszego muzeum trafił zbiór archiwalny spuścizny po nim. Bogaty zbiór dokumentów jest obecnie w trakcie spisywania i po zakończeniu prac zostanie przedstawiony w szerszym artykule. Z pewnością postać Niewiadomskiego zasługuje na wystawę biograficzną o człowieku, dla którego stukot końskich kopyt i turkot kół pojazdów konnych były melodią życia, a zaprzęgi konne istotnym elementem kultury narodowej.